

хүрээлэлтийг өрсөлдүүлэгч бастай бэрхдээсийн сүлдтэй нь холбоотой үлгэр бичлэгийн олгох кирил эрэг зүй. Кирил бэрхдээсийн бичлэгийн кирилтийн Кирил нь, кирил сагалахыг салгал сайддээг кирил олгох үлгэрлэжээ. Олгохтой

объектар олоххо зиярхэхтэр.
Харкатын бэри күүсэ үлэтэн,
тыа хаһайыстыбатын борлуук-
суйтын лапта элбэтэр, дохоту
үрдэтэр, көхтөөхтүк
субуотунньукарга кытан, үлө
хаһамыһыгар көмөлөһөр, эдэр
ыаллары, чуолан тыа
хаһайыстыбатын
специалистарын адалан үлэтэр,
олохсатар сыал-сорук турар.
Үлөнү сүрүнскөн быһаһаһабыл
дьоммутугар, чуолан
Ишюкестий Константинович
Матвеева махталытын порто-

Амма — ыччат таптыыр сирэ
дээн ырыа тылларыгар этилэрини,
бырайыак кэскилэхтик
сайынабына, элбэх сана тутуу
барыада, үлө мистэтэ арыллыада,
ыччат олуксуйуоҕа, төһөнөннэ
элбигэ.

Мындагайы салгы сайдарыгар бары коштоохтук кыггадыт дээн ыгырабыт.

Мирослав САЗОНОВ,
Алма орто оскулатын
8-класынын үзгүлтүксүзү.

Бям бийн 5 сүүтэр нэвчилгээнтгэр “Агрокластерное развитие. Мылдагай на основе кооперации методом проекта управления” бйрайшк сүншүтүн “Сахи сир” хайыат политика салалтын сакшйр сурувалы.е Аграфеш Кузьмина итгэлтэ улуу бийлхыгын үн-эклиномика салалтыгэр салбуудачгы Иппокентий Константинович Матвеев катн, сүбү нгэр комплекс,ТХПК үлэтин, оскудалы, дону-сүргэн кытта көрсөн, кэлсэлн, маты-рынал хамуян бардгчг.

Мандагаайы тын окурот аһын ола тын
хаһайыстыбатын хаһайыстыбатын
сайлан бүтүн нэһилиэти бордодуксууһатын онорон
улахантык сөрүтүргэ аһыла таһааран, олохтук уйутун
туһуламмыт улахан бырайыанга онорусоһаахлыт: Иннокентий
хабылыһаа. Урун аһы, бурдугу, Константинович бу быһаан олгоһу

ОБО БИБЛИОТЕКАТЫГАР - “СЭРГЭХ КИЭНЭЛИК”

Үтэс бүслүбүт Бүгүн Россиягаабы «Библиосумерки» акция – оѳо-аймах кутлэр үөрүүлэх күн. Оѳо библиотеката үнүс сылын араас согуи тэрөөништоринен бу балла күнү сэрэхтик ылатар. Бу акция быйыл ыам ыйын 4 күнүтэр «Сэрэх күнүхэнкө» дигэн ааттанан оѳолору түмтэ. Бу күн оѳолорбутугар анын элбэх маастар-кымаастар, ооньуулар, дыкты дьярыктаах оѳолору кытта көрсүһүүлөр ыгылыллыылан.

“Сэргэх киңэтлик” үөрүүдөөк аһылылтын А.П.Гоголев аатынан искусство оскулатын фортепианога кылааһын салайааччыта С.П. Макарова үөрэнээччилэрин кытта «Колобок» музыкальнай оскуоруйаны көрдөрөн, өссүөр, төрөтүттөр биһиробиллэрин кылылар.

Экологиya cылынан cибicэcтээн, библиотекаға «Дымытэфи зоопарк» тыһыһах муһуһаа оёолор дымыт нитэр кыһыларын иһлэ кэпэн, улахан үөрүүнү быһахтаттыр. Ол курдук, Арина Сопникова, Дайзана Филиппова чарыахылар, Лида Борисова попугай, куруолук, Дайзана Колесова морской свинка, Айгал Захаров, Юля Дьячкова, Эркин Сивцев уһуһалар, Вена, Карина Байинар перепелкалар, Дима Могучев попугай, Дима Соколышков куоска туһуһан кэпсэттир.

Араас нигэриэнийг дьярктаах оюотор «Дикти дьярно» туулгэзэ хэрүстүлэр. Тина Дьячовская тимахэрингэи көргэтти-
либит кинигэлэринг, Аман Тихонов пластилинтан оюонугтарын,
Рустам Ануфриев пластилинтан оюонутубут уоттаах роботтарын,
Женя Филиппов, Таяа Варламова эмиз пластилинтан
нигэриэнийг кылылары оюорон, көрдөрөн оюолору сахартулур.

Ыйырылылаах ыалдьыттар уонна оҥорор маастар – кылаастара оҕо, төрөппүт сэнэрииптин ылаа, сааа саабылта үөрэттэ. Искусство оскуолатын уһуйааччылар П.А. Екелямов туһунаа арааа оңоһуктары оңорон, Е.К.Захарова үөрэнэччилэрэ Лида Слепцова, Вита Борисова, Владимир Ноговицын оҥорору аһарымтээн үөрүүлэрин үрдэттигэр, С.А.Новгородов аатынан орто оскуола библиотекара А.Е. Аргунова ыалпыгыт илгеллектуальнай остуол сонһуууттар оҥорор тус билиитэрин тургутан көрдүгэр. Кыра саастан доруобуйаны хайдах көрүнүүххэ сөбүн туһунаа оҕо бырааһа О.П. Оленова презентацияга олоһуран илгелэттэ. Медик илгэтэх аһар ийэ В.Е. Маркова сөбүлүүр дьарыгы – имбирь бирэнилик көргөтүлүгэр маастар-кылаас ыалпыта. Ону тэнэ Сааа Федоров саахымат хаамылыгыгар, Дайаана Филиппова ийэтинээн Евгений Семеновичиын хайыаттан көрөһаа өрүүтүгэр бойлэрин сөбүлүүр дьарыктарын тэн саастылыахтарыгар көрдөрдүгэр.

Ободолор библиотекта үлгүлгөтө бөлмөнөзбиги литературнай викториналарыгар, «Айылаа усина мин» деген тиомөзү кылаак, кумааыгыттан кылылар макеттарын онорууга кэхгөөхтүк кытынылар. «Көрдөөх экран» салоица аастыг юм муулафииннарын диафильм неке көрдүтөр. Түмүгөр «Сэргэх айылаа» кыгылылаахтара уюна ыалдыгытара туогу суруктары, тылктари туттулар.

Уллуустаабы оро библиотекага.

ОЛОХХО КӨДЬҮҮСТЭЭХ БУОЛ

Согорутаабыга Төлийгө Чурагчы нэхилсэгтн ийнхөн үгэлнэр „Арчы“ дэгтн (сал Н. М. Заболотский) бгэрээшээр, Төлий ийнхлгэр „Аартык“ сыншаланг киингэр бу дэг ийнхн үгэлнэр курууок маастараарын үгэлрин бгы-стакыгын туруордулар, кнсгэр кндрдүгэр.

Балдыгтары олохтоохтор, сахалы сээринэн, үүтүк чөйчөк, арыылаах аладымыан, саламаттыан күндүлүктөтөр. Быластатпаа кордоруллубут сыпсылаас эйгэлөөк сахалыи соруулар, кыл салт-сүтүтөр, араас дээржон чагпараахтар, быластаклар дэну абыл-яхтарын абылаштылар. Улахан болжомтону муган матырыйаалтан тапдылыбын К. Е. Прокопьева көбүрөөк ылда.

„Дурагчы куерэгэйлэгч“ бил-
гэр Аграфена Кузьмина, Василий
Кузьмин, Иван Гуляка, Зоя
Макарова солосара удараабат
ыгыс тыаһынан дохуусуоланна.
„Всердзэх үлкүү“, „Өлөшмөб“
этэрлиин эрчимнэгэ

толорутунулар. „Кылыях“ фольклорной ансамблы кыттындахтара олус боек тойукташлар.

Көңсүөри бэлгээлөөр хорлара,
эр дон, дьахталар аңсаамбыллара
(хормейстер С.П. Егорова) ситэ-
рэн-хоторон, көрүктэн буюрдоттор.
Танастара-саптар, туттан-хаптан
сыдыылыгара, маастарыстыбыллара
үрдүк таһымнаах. Хору сиендэ

бэтэрхэн Гаврил Макаров чин-
чанг, чолтөрхой жуулаһыннан
таһааран дүүлүбүтэ.

Элэрдн эрчимжрн
ыныктыбатах, олох үөлүгэр
сылдыр кырдыжастарбылар
чэгсн дорубуяны, этэннэ
булууну бандыбыл.

А. С. ГОВОРОВА,
СӨ үөрэжиритин туйгуна.

ДЬИЭ КЭРГЭННЭ ТӨРӨППҮТ АПТАРЫТЫАТА

профессор Г.П. Башарин д.т.н. профессор
Сыктин орто оскуолатын
социальной педагога.

Хайнхат бичээхэ бэрилгээр графинг: 18 ч 00 м. Бичээхэ бэрилгээр: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакциснай издательскай хэлбэлхууа 15.05.2017 с. офсетка бичээтгэнэ.
Аадырһа: 678670, Чуралһы сэл., Кэрл Маркс уул, 26 "а" Индекс: 54907. Хайнхат нэдиэлэ-үсгэ олтуурһунууа, хэлһиэгэ уулһа субуотада тахсар.

No 5 (62)

2017 жыл
Ылам ыйын
16 күнэ
оптуорунньук
№ 51 (11361)

ЭБЭРДЭЛИЙБИТ!

[illegible]

Өсөө тэвчл үбүлүйдөх дасгалыбынган
эбэрдэсэн нурхиммыг, үлэвүтүгэр үрбүг
сүтүмилэри, чэгин доруубуйаны, этэнгэ
бүтүгүн багарабыт!

Н.А. АРЖАКОВ,
„Чурапчы“ кооператив
бывабытынаньытын председателъ,
Д.Д. НОЕВ,
профсоюзнай теригити председателъ.

КООПЕРАТИВЫ ӨР КЭМНЭ САЛАЙБЫТТАРА

В.Н. Гурьев

11.11. Conclusion

А.Т. НОГОВИЦЫН

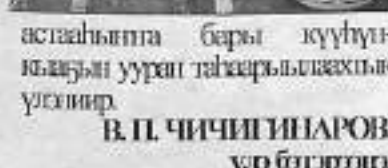
ҮҮНҮҮ-САЙДЫ СҮОЛУНАН

Оройуонта союзуонка системоһунгэр барыла 40-тан тахса салайааччы уһааһын кыһыт. Кинилэр ороһолорутар гражданскай сорун кыһылынан кыһыл хамандыыр Н. Д. Субуруускай, оройуон хаһаайыстыбангай салайааччылара И.Н. Порнягин, В.П.

Көшпө келүүдөн 20-гн тахсалы сыл үлөбиг уонна күн бүтүн үлөһи сыдыагыларынан Чурапчы үүт-арыы собууттан маастар

Олохтут хаммылын 1997
сыл бам бйын 6 күнүгэр сана
үлөз-хамнаса эпизитиир
"Дурагчы" кооператив
тэрилтбитэ. Итинэр 167

Бям бийн 6 күнүгэр тэрхлибтэ 20 сая булбут „Нурагч“ кооператив та хаһаайстыбатын бородууксуйатын соётоупкалааһына.

В. П. ЧИЧИНАРОВ
УДБНУДН

ҮҮТҮ СОБОТУОПКАЛААНЫН МУУС УСТАР ЫЙ ТҮМҮГҮНЭН

			показатели за январь-апрель месяц 2017							показатели за апрель 2017						
п/п	Наслега	2017 план	План I - IV	факт. I - IV	разница от плана	выполн. в %	факт. 2016	2017 г.к 2016 г. (+,-)	в %	план апрель	факт. апрель	разница от плана	выполн. в %	факт. 2016	2017 г. к 2016 г. (+,-)	в %
1	Алагарская	349,00	22,2	67,3	45,11	303,2	50,7	16,61	132,76	10,2	31,3	21,15	307,3	21,54	9,81	145,55
2	Бахсытская	446,10	28,3	52,2	23,94	184,6	41,1	11,16	127,18	12,9	26,3	13,38	203,7	15,44	10,84	170,19
3	Болтогинская	303,30	19,3	18,4	-0,87	95,5	12,0	6,42	153,43	8,8	8,2	-0,55	93,7	9,53	-1,28	0,00
4	Болугурская	774,80	49,2	66,2	16,99	134,5	51,3	14,93	129,13	22,5	26,0	3,47	115,4	19,53	6,44	132,99
5	Арылахская	313,20	19,9	32,8	12,90	164,8	32,0	0,77	102,41	9,1	15,2	6,10	167,1	12,80	2,40	118,74
6	Кытанахская	251,80	16,0	28,8	12,83	180,2	23,2	5,68	124,52	7,3	12,0	4,69	164,3	9,27	2,72	129,33
7	Мугудайская	521,00	33,2	56,0	22,80	168,7	35,9	20,13	156,12	15,2	25,4	10,18	166,9	15,97	9,41	158,89
8	Ожулунская	595,50	37,9	48,2	10,33	127,3	39,3	8,98	122,87	17,3	16,9	-0,41	97,6	19,45	-2,55	86,87
9	Соловьевская	495,60	31,5	59,1	27,59	187,6	55,7	3,43	106,16	14,4	28,2	13,77	195,6	28,22	-0,04	99,85
10	Сыланская	742,40	47,2	93,8	46,56	198,6	71,0	22,76	132,05	21,6	32,4	10,80	150,0	29,22	3,18	110,89
11	Телейская	310,80	19,7	35,3	15,57	179,0	24,9	10,42	141,90	9,0	13,0	3,97	144,2	9,67	3,30	134,12
12	Хадарская	375,60	23,9	38,1	14,18	159,3	25,6	12,49	148,83	10,9	20,2	9,34	185,7	12,74	7,50	158,88
13	Хатылынская	359,40	22,9	34,8	11,88	151,9	23,0	11,76	151,10	10,5	15,7	5,21	149,6	9,73	5,98	161,51
14	Хаяхсытская	296,20	18,8	29,6	10,83	157,6	23,5	6,16	126,22	8,6	14,0	5,37	162,4	11,78	2,18	118,53
15	Хоптогинская	641,70	40,9	75,2	34,35	184,0	56,9	18,35	132,24	18,7	29,1	10,45	155,9	21,94	7,21	132,86
16	Чакырская	490,20	31,2	69,7	38,50	223,4	54,4	15,32	128,18	14,3	27,0	12,67	188,6	23,92	3,05	112,77
17	Чурапчинская	315,20	20,1	12,6	-7,50	62,7	20,4	-7,81	61,71	9,2	6,0	-3,22	65,0	4,78	1,20	125,04
	По улусу:	7581	482,2	818,2	336		640,6	178		220,5	346,9	126		275,54	71	

Үүгү софтоуоналааһынна быйылгы сыллаагы былаан 7581 тонна, 4 ый түмүгүнэн 482 тонна софтоуоналааһахтаа 818,2 тоннанан толорулган, олус үчүтэй көрдөрүү ситиһилиннэ. Былааннарын 303,2 бырыһыан толорбут Алаңар, 223,4 бырыһыаны ылбыт Чакыр, 198,6 бырыһыан көрдөрүүлээх Сылап, 187,6 бырыһыаннаах Соловьёв нэһиликтэртэ инники иһэлэр. Былааны 62,7 бырыһыан толорбут Чурапчы, 95,5 бырыһыан көрдөрүүлээх

Болгоно мөлтөхгүй үлээгдэнэ.

Муус устар бийдаах билаан 220,5 тонна эбит буоллачына, 346,9 тоннанан толорулунна. 307,3 бырыһыан кордорүүлэх Алаһар, 203,7 бырыһыаннах Ийбэт Бахсы, 188,6 бырыһыан толорулаах Соловьёв, 188,6 бырыһыаннаах Чалыр нэһиликтэргэ илһин иһэллэр. Молтохторунан 65 бырыһыан кордорүүлэх Чурапчы, 93,7 бырыһыан толоруулаах Болтоно нэһиликтэргэ буолаһар.

Билэрийн курдук, бийэлт хүчинтүүтэй улуснут кииннээр сүүрүк аттары туруорарга, көрөргө-харайарга агаалыах композици үлгээбилгэ. Итиннэ 6 боруга сылгы кыстаабылга.

Мэри Кеннеди Баскетт

Бям ылын 9 күнүтэр Дьокуускайга Тын хаһайыстыбатын академиятын ишпадромугар Аҕа дойду сэриитин Геройдарын аналтан аг суурууга буолла. Ишпа 1600 м дистанцияга Сэбиэскэй Союус Геройа Владимир Дюнисевич Лоптинов (Горнай) бириһиһэр иккэ сууруу ыһылыына. Бастаан старка Флоренция Суола (Мэнэ-Ханалас) бастаа, бөһүгү сууруктарбыт Тускул үсүһүмэ, Байтал төрдүһүмэти кэллэлэр. Иккэс суурууга Мэни Кенина бастаа, бөһүгү

АТТАРБЫТ БАСТАКЫ СИТИЙИЛЭРЭ

каста Биримэтэ— 1 мүн. 44 сөк. 5 дүх.

1800 м дистанцияға Санта-Лючия деген аштың төртүс калды.

Сэбисэй Сойуус Геройа Г.Д. Протодияков бичиргэн бичиг турурдубут. Сүүрүү 1000 м. ышмална. Итгэл Дипломар дэгн сүүрүдүт үнүс бугла. Биримэтэ—1 мүн. 41 дэх.

800 м тыйдар суурууларыгэр Сьыланган В.Д. Масаров баайбыт Глория Блос диги сыгыта торулунан бигэги булла. Биримэти — 55 сак.

Косторун курдук, түмүк кулаңгана суук. Анын улуус сүүрүктөрүнүн элге-элге тардылышы. Бу сүүрүктө улуускады аг спордун федерациятынан, иктеринарнай управлениеттан сындыктылар. Ветран Е.Н. Софронова кылымнылаах, үчүгэй үлгүн бэлестиниб: Агтар турукта үчүгэй, Дьокускайга ДЫХА илгиромутар туралар. Салты. Ыам ыйын 27 күнүгэр хамаанданан күрөксиниет, Бас ыйын 12 чылыгынагыар „Матчаары ооннууларыгар“ сүүрүктөр күрөкс, Дьокускай ыйыагэр Үс Хапыпта сүүрүктө кылтыктар. Олгон от ыйылар „Матчаары ооннууларыгар“ сүүрүктөгэр.

Улуспутулар ыһтылар С.А. Нонорукун уонна С.С. Яковлев-Эрилик Эристин торообуттэра 125 сыллаах үбүлүүйдөх ыһааха хаан апарууах, сава бороодина атарга сүүрдүү ыһтылыаза. Улахан бирикэстэр туруорулуккара. Сүүрдүүтэ ким бэрдээх кытара көгүл. Оһон атарыһын дьарыктаан, кытартыһылар ыһтырабын.

IL APJAKOV,

улуустаабыт ат сүүрдүүтүн федерациятын сайыырыччыга.

Маны туһан!

Сүүхүтгэн бородууксуяаны
ыһыһа киһини нэмтэгэх
аһыһыһын аһаһы улаһын орусуу
ылар. Онуоха туохха да тэнэ суох
нэмтэгэх үүһүйтгэн - криокорм
буһар.

Кини оттооѳор, сийлестѳѳѳр, сепактаар хас эмэ тогүл орлугун ааһан, ыһылар, хомулар ныймага – олус сулургу, ороскуота быдан кыра. Олоо кирикк иинигэ ыһылар, хаар түһүүтэ хомулар, аһан үлэстэри мэлһийбестен. Хомуларга көнүрү олгуу окусаран, мустаран баран от курдук юбилиткоо, бугулунан хаалтырыаха да сен. Сороѳор ситэ үүмүлѳѳѳт, үүтѳѳѳтэ даҕаны, түрү да хомулбаз, сүбүгэ, сыйлыа мунһийткѳѳѳ сен.

Бу үйлэлийн туһанарса ышаран, „Сана олох“ хайгуулыгтар 2015 сны муус устар ыйга суруйан турубан. Он эррри, хамсааньан тосыбса. Бигр эм хайгуулыбса ынан туһанар. Улахан туһадаах буолбутун биликтэр. Онно бигр, холобуру аадалым. Атаар

КРИОКОРМ - “ӨЛБӨТ МЭНЭ УУТА”

нэлэлдэгчид улуусуудад билэр
үтэлгэх-хамнаагаа, Россия үгүйлэх
фермер "Кырмах" бааһынай
халһыгжаа салайаачыга Николай
Львовт күүсир.

– 2015 сүүлчэхэд дриблингтэй 3 биэрэлтэйх сүргэ 18-ныг гектардаах 2 бааһынаы онгорон куох ыһыа-ыһылым. Агаарын ыам ыйыгар, атынны кримоорма ашаа олоо кайрык инниэ. Опукаларым кураанаан аанна үүммэгэкэрэ. Саас ыһыт бааһынабыттай 30-ча эрэ урулуону ыһылым. Онтон кримоорма ашаабыт бааһынам син үүнэн баран уһуна киһи тобутун ааһар-аастат буолбут, куоластамматах эрэ. Кыраа хаар түсүтүн кэнна, киһи хараа үөрүөх, күл-күөбүтүн долгуһуйан көстөрө. Ону хомуйбатарым.

Сайыштыктан кийин баран, ыкса кулун ынахтарбын, субаттарбын

барыларын онго үүрэн иддөн
мэчигийлгитим. Икхэс күлүтэр үүдсүр да
барбака, хотонтон тахсап, солукка
ыстаммыгара. Кичо тийдэжэ,
сорохоро аһара тогон „сүрэхтэ бэ-
элтээн“ кыайан мэчигийбэжэ турар
буолулара. Урулуоснаабыг баһынабар
кытары мэчигийлгитим. Аара, алак
күлүтэр ойгон тэһи ууларым. Хаар-
муус халыгыар, күөсэ тымнылар
дэри, ый анаара аһалһылым. Түмүтэр
ынахтарым букатын сайлантылы
билдигичи үгү бэрбигтэрэ, субта-
рым бадан эбиллибигтэрэ, онтон
идэгитэрим эмис, ыйаһын бөгө элгитэр.
Онон терүт нэжүтүрбашам, төтлөрү,
тоһо барыһы ытбыһын кыайан
ахалһып.

Былтырын Чаңгыттыга бааһына арендаһан 9 гектарга криомормыктылпыт аһара үөмүтү. Ону уолум тымныһылыга оҕустаран баран тута үрү-

луулжам хэбсэлтээ. Олзууна хамгийн
сэлхийн, ичигээс хүнгээр турхашар,
нхигтэй бууш, хөхөгээр мэлхийн, буюруу
буулбуунара. Эртэ хомуйар сэрэхгээх
эбиг.

Бу үүсгэлийн талархалт үүтүг нь бэлдэх, сүлжүү туруутун кээжүүлэгч, уонуга олус туһалаах эбит. Билигин криоформу үүшээрингээ балайда уонугурабууд, салгы дьаралт-орлохтыг.

Дээд, бийлвэлх фермер сэлэнбэлэ илгилнх. Бу үүнэйи, ордух, сэлэнбэлэ тулаллах. Холобур, баар-суога 1 тегтар баарынаа 2 центнери (5 куул) илгилнх да бэлэн, керен-харайан үүнбэрэхэннэ, 20 теглар криокормаллаа-дуо бэлэнбэлэ. Илгилнх эби аһан хас да аһыр үөрүн кыстаныхха сэл. Суотан керүн. Ол илгилнх, кырдык, криокорм, „дубот мэгэ уутутар“ тэнгэх суогу аһынаа булар дийлнх. Олон бэл саһант. Саһантар аһынаа. Очсого түрүт сэлестарыххын суога.

ИВАН ПОНОМАРЕВ.

Бюджетника Бориса БОГМИРОВА Алексей СЛЕПЦОВ.